

Nuit debout: v noci být na nohou, ve dne na kolenou

Již více než patnáct dní uteklo od začátku *Nuits debout* na pařížském náměstí Place de la République. Stovky lidí ho obsazují na část noci po práci, po škole, jsou mezi nimi nezaměstnaní i důchodci. Tato iniciativa následovala po dnech odborové mobilizace proti plánované reformě zákoníku práce a spojila levice i extrémní levice do jednoho šiku, od Juliana Draye (přítele a poradce Françoise Hollanda) po Ségolène Royal (ministrůni životního prostředí), od Anne Hidalgo (pařížské starostky) po Jean-Luca Mélenchona (PG)¹, od Oliviera Besancenota (NPA)² po Jean-Pierre Merciera (LO-CGT)³, od Pierra Laurenta (PCF)⁴ po Juliana Bayoua (EELV)⁵, dokonce včetně Nathalie Kosciusko-Morizet (Les Républicains),⁶ abychom zmínili jen ta nejznámější jména. Ti všichni pěli na provizorní tábor na náměstí chválu. A scházejí se v něm i staří veteráni extrémní a autonomní scény francouzského hlavního města, které nebudeme z nedostatku místa jmenovat.

Lidé zredukovaní na „občany republiky“

Tradičním politickým rekrutérům tak začala sezóna lovu na nováčky. Zvědavých však není až tak mnoho. Počty „aktivistů“ jdou spíše do stovek než do tisíců. „Vedení“ se rychle chopily staré známé tváře z PG, PCF a NPA, aby ho doplnily kádry sdružení jako Droits devant⁷ a les Engraineurs⁸. Svůj program popisuje noční sešlost následovně: „*Ani vyslyšení, ani reprezentování, zmocňují se lidé všech názorů a postojů úvah o budoucnosti našeho světa. Politika není věcí profesionálů, ale záležitostí každého. V srdci zájmu našich vůdců musí být lidská bytost. Nad obecným zájmem však*

převážily zájmy partikulární.“⁹ Vyloučení tak na pařížském náměstí zahájí rozvahy nad budoucností světa. Ne, za svůj cíl si nevytkli nic méně ambiciózního. Aby ho dosáhli, znovu si přivlastní politiku, aby tak „naši vůdci“ konečně udělali z člověka středobod svého zájmu. A člověk, tím není pro noční sovy z náměstí nikdo jiný než obecný zájem jako protiklad k partikulárnímu zájmu.

Kapitál, stát a jejich reprezentanti tedy mohou v noci spát bez obav. Poté, co přes den otročili, buď v práci, nebo jinde, mohli nespavci upustit ventil. Ve frenetickém tempu dvou minut na každého vysílají řečníci z pódia do davu své stížnosti a rozhořčení. Sedící publikum reaguje propracovanou kódovou řečí gest, měří se popularita všech oněch stovacetivteřinových příspěvků. Komise, jichž je bezpočet, mají za úkol koncepty, které jsou na shromáždění letmo načrtnuty, rozvíjet, aby z nich nakonec byla smontována – proč ne? – nová státní ústava. Šestá francouzská republika, tak drahá Mélenchonovi, Montebourgovi¹⁰ a lambertistickým trockistům,¹¹ je na dosah. Rozhorlený ekonom, ředitel výzkumu na CNRS Frédéric Lordon nemůže být samozřejmě daleko. Se svými reakčními poučkami o „*nezbytnosti národního vlastnictví*“, o obraně státu a opuštění eura představuje spojnicí mezi francouzskou nacionalistickou levicí, stoupenci suverenity a nočními sovami.

Moudrá je noc?

Pokusy připodobnit Nuit debout k Puerta del Sol v Madridu nebo ke shromážděním na náměstí Syntagma v Aténách, aby se pařížskému shromáždění dali do vínku noblesní rodiče, je podvod, podvod odsouzený k selhání. Rozdíl je zcela jistě v počtech, nejde však jen o ně. Jde též o odlišné sociální charakteristiky. Puerta del Sol a Syntagma byly, v jisté chvíli, místy koagulace vzteku vystudované a nezaměstnané mládeže v

¹Parti de Gauche (Levicová strana; strana demokratického socialismu)

²Nouveau Parti anticapitaliste (Nová antikapitalistická strana)

³Lutte Ouvrière (Dělnický boj; trockistická strana),
Confédération générale du travail (odborní Všeobecná konfederace práce)

⁴Parti Communiste Français (Francouzská komunistická strana)

⁵Europe Écologie – Les Verts (strana Evropská ekologie - Zelení)

⁶Republikáni; středopravá strana

⁷Sdružení organizující akce na podporu migrantů bez dokumentů

⁸Militantní ekologická skupina

⁹<http://www.nuitdebout.fr/>

¹⁰Arnaud Montebourg, člen Socialistické strany a někdejší ministr

¹¹Trockistická tendence, která historicky vznikla v roce 1952 rozkolem uvnitř PCF. Jsou na nejpravější straně trockistického spektra.

momentu nejakutnější fiskální krize daných států. Na obou místech se v době nejvyšší mobilizace scházely desítky tisíc radikalizovaných mladých, aby připravovaly demonstrace, které byly masovými akcemi proti zavedenému pořádku.

Na Place de la République jsme viděli dvě úspěšné akce: jednou byl apel DAL¹² na zabránění vyklizení, druhým apel kolektivu migrantů bez dokumentů na zabránění policejnímu zatýkání. V těchto dvou případech přišla na náměstí sdružení shánět dobrovolníky. A potom se odehrál nepřesvědčivý pochod několika stovek lidí k premiérově domu... Zbytek je patetický spektakl uvězněný v prostoru, který mu stát postoupil. Spektákl, tvořený v zásadě pitím a špatnou improvizovanou muzikou: je to něco mezi techno-festivalem a skautskou sešlostí.

Pokud chceme nalézt za Nuit debout koherentní myšlenky, nemá moc smyslu sledovat Lidl idejí z Place de la République. Na vytváření soudržné ideologie jsou tu noviny levice státu a státní radio France Inter. Mezi nejodhodlanějšími mozky, které sovičkám z náměstí postulují ideologický *raison d'être*, patří člen Attac,¹³ někdejší vůdce LCR¹⁴ a jeden ze zakladatelů odborů SUD-PTT¹⁵ Christophe Aguiton, ve své nynější transformaci univerzitního profesora.

Magické noci svérázného profesora Aguitona

Ve svém rozhovoru v Libération z 8. dubna onen trockista v magické planetární piruetě spojující hnutí Occupy z anglicky-mluvícího světa s Puerta del Sol a istanbulským Taksim Square udělal dokonce spojnicí mezi Nuit debout a Arabským jarem. Rozdíl vidí jen v času a místě: v Paříži se věc odehrává v noci a okupace je přerušovaná. Jinde se odehrávaly po celý den a noc a byly permanentní. Jenže šlo o to, že Puerta del Sol, Syntagma, Taksim, Occupy Oakland a především takzvaná Arabská jara byla ve skutečnosti ofenzivními masovými mobilizacemi s více či

méně vtištěnými povstaleckými charakteristikami. V případě nočních republikánů na druhé straně je pravidlem respektování zákona a pořádku. S ostatními místy se Paříž naopak překrývá v neschopnosti hnutí zakořenit ve výrobních teritoriích kapitalistických metropolí. Okupovaná místa zůstala ve všech případech abstraktními místy, agorami zbavenými jakýchkoli trvanlivých a už vůbec ne pevných spojení se společenskou výrobou.

Výrobní teritoria a abstraktní místa

Toto selhání vedlo více či méně rychle k zadušení hnutí nebo k jeho absorpci ozubeným kolem státu; ve Španělsku tomu tak bylo s Podemos, v Řecku se Syrizou. Novinkou fenoménu okupací náměstí je ve skutečnosti jeho strukturální slabost tváří v tvář státu a kapitálu. Stát a kapitál tak zkrátka musí ovládnout estrádní konfrontace, když k nim dojde. Samozřejmě, odlišně musíme posuzovat Arabské jaro, jehož kořeny byly komplexnější a na hony vzdálené kořenům Occupy. Jenže Christophu Aguitonovi stačí prostý fakt, že se něco odehrávalo na náměstích, k tomu, aby z něj dovodil shodu... a znak modernosti. Víc nepotřebuje.

Ano, náš sociolog bojů vidí v pouličních demonstracích nový fenomén, který se počínaje devadesátými lety prosadil – v zásadě všude. Demonstrace jako nový fenomén? Aby své tvrzení potvrdil, poukazuje na odvolání reformy zvláštních důchodových režimů Juppém (1995) a odvolání reformy pracovního práva CPE Villepinem (2006) v důsledku stovek tisíc lidí v ulicích. Protože je přivyklý žurnalistickým zjednodušením, zapomíná na silnou mobilizaci železničních dělníků a zaměstnanců společnosti RATP ve stanicích a depech i na masové stávky na středních a vysokých školách v době hnutí proti CPE.

V obou případech působily demonstrace jako doplněk a završení mobilizací, které se zmocnily a zablokovaly jistá výrobní teritoria. Je zřejmé, že dnes nic takového neexistuje. Vlajkonoš nespavců jde dokonce tak daleko, že bagatelizuje význam stávek z roku 1936 a 1968 poukazováním na součet účastníků demonstrací jako jedině kritérium vítězství.

Je stávka zastaralá a nemožná?

Tradiční forma třídního boje, stávka, v jeho očích přestala být atraktivní. A nejen to, stala se „pro mnoho zaměstnanců obtížnější, z důvodu

¹²Droit au Logement (Právo na bydlení) je sdružení, které organizuje kampaně ohledně otázky bezdomovectví a proti vyklizení obsazených domů.

¹³Sociálnědemokratická organizace zapojená do alterglobalistického hnutí, zaměřuje se především na omezení finančních spekulací, regulaci finančních trhů a boj proti daňovým únikům.

¹⁴Ligue communiste révolutionnaire (Liga revolučních komunistů), trockistická strana založená v roce 1973

¹⁵Solidaires Unitaires Démocratiques - Postes, Télégraphes et Télécommunications, odbory členské základny ze sektoru pošty a telekomunikací

rozptýlených pracovišť, příležitostné práce, různé pracovní doby, práce z domova“. Sociolog bez paměti zapomíná, že malé a střední podniky tvořily vždy většinu kapitalistických firem a že nejisté smlouvy a rostoucí dělba práce jsou konstanty podmínek pracovníků v rámci kapitalistického výrobního způsobu. Ale hlavním důvodem, proč je pro něj stávka zastaralá, je „nebezpečí vyhazovu, a to zejména v tomto období vysoké nezaměstnanosti“.

Ale samozřejmě, tomuto riziku naši předkové nemuseli čelit, protože v minulosti nezaměstnanost neexistovala a šéfové dávali těm pracujícím, kteří stávkovali, květiny a zvyšovali jim platy.

A zrovna když se zdálo, že ideologie generální stávky nadobro zmizela...

Byla vykopnutá dveřmi, teď se však plíží oknem do snění vůdců pařížských nocí. Patnáct dní po začátku *Nuits debout* jim začala být praktická zbytečnost a neúčinnost jejich iniciativy zřejmá. Proto vykopali starý mýtus, který je tak drahý francouzským levičákům: „neomezenou generální stávku“. Spásnou stávku, která vyřeší všechny rozpory a všechny problémy a sjednotí všechny pracující. Stávku, která vykvete náhle a bez přípravy, bez předchozích bojů, bez organizace. Stávku, která nikdy neexistovala a která nikdy nebude existovat v podobě, jakou jí ponocovači přisuzují. Mobilizace celého proletariátu je totiž výsledkem zvýšení intenzity bojů a masového neklidu a intervencí všude, že proletariát žije a pracuje. Tyto boje proti kapitálu a jeho doplňkům ve formě odborů a levičáckých buržoazních stran se mohou rozvíjet ve stádiích a sjednocovat se tím, jak se navzájem posilují. Generální stávka předpokládá zakořenění autonomní organizace třídy ve výrobních oblastech.

To však není myšlenka generální stávky, kterou by naši ideologové chovali v lásce. Jejich „neomezená generální stávka“ bude preventivním pohřbem autonomního boje. Bude svolána státními odbory a bude politicky sloužit levici kapitálu. Bude obrazem dnů „boje“ proti zákoníku práce: bude neúčinná, demoralizující a zbytečná.¹⁶

¹⁶ Pro kritickou analýzu pracovního zákona viz http://mouvement-communiste.com/documents/MC/Leaflets/TR160409_Loi%20travail%20vFFR.pdf

Noční sen: jediná alternativa profesora Aguitona

Zatímco čeká na „neomezenou generální stávku“, má pro trockistu maskovaného za vědeckého pracovníka ty správné vlastnosti jen noční snění: „*Nejde o blokování práce, ale o pokračování.*“ Pokračování čeho?... O pokračování demonstrací a trvalého zaměstnání, ubohých náhražek za permanentní revoluci jeho mentorů. Nesmíme blokovat ekonomiku (ostatně, jak bychom to taky mohli udělat bez oné tak staromódní stávky?), naživu bychom se měli cítit na demonstraci a na (povoleném) obsazení náměstí. Na neškodném sociální hřišti, umně řízeném buržoazními médii a samotným státem.

Ano, v této strategii hrají největší roli ve skutečnosti právě média. To ona vybírají mluvčí, zástupce, kteří iniciativu do značné míry reprezentují. To ona dávají iniciativě ponocovačů pozitivní i negativní dynamiku. A nakonec, to ona zprostředkovávají kontakt skrze reciproční rozhovory a jiné formy „svobodných“ tribun.

Bezesné noci profesora Lordona

Sociální protagonismus *Nuits Debout* zapadá též do filozofování věnovaného „*politickému tělu*“ a „*společnému afektu*“ moderních učedníků Barucha Spinozy pánů Frédérica Lordona a Antonia Negriho. Pro Frédérica Lordona, budou emoce *causa efficiens* všech mobilizací. Zapomeňte na třídní nenávisť, zapomeňte na materiální determinaci a především zapomeňte na třídu. V této vizi těch, kteří „*nic nežadají*“,¹⁷ je tím, kdo se počítá, fyzická osoba, která rozpoznává samu sebe v malých setkáních „*ve hnutí*“ osob sdílejících „*společný afekt*“. „Pochopte, že po několika desetiletích, kdy vy a lidé jako vy prokazují své schopnosti a svou hloubku vizí, se nám myšlenka jakéhokoli vyjednávání jeví jako naprosto zbytečná.“

Nevyjednávat je správné! Jenže pouze v případě, kdy víte, jak to pojmout. A pouze pod podmínkou vytvoření účinné kontra-moci ve výrobního prostoru a nad ním. Pouze pod podmínkou vybudování vlásečnicové, prostupující organizace dělnické autonomie, proti politickým stranám, odborům a jiným zprostředkovatelským tělesům, proti správním a výkonným orgánům státu. To však naneštěstí není dnešní realitou,

¹⁷ <https://blog.mondeplo.net/2016-03-29-Nous-ne-revendiquons-rien>

třídní boj si zachovává defenzivní formu, a proto zahrnuje požadavky i vyjednávání.

Cesta ke konci probdělých nocí

Jaký bude politický výsledek těchto povrchních vření občanské společnosti není stále jasné. Faktem nicméně je, že současná exekutiva, nebo alespoň její část, podporuje přeměnu těchto snah po vzoru SOS Racisme. To byla organizace zrozená v říjnu 1984 z trosk bojů potomků severoafrických migrantů na konci roku 1983 („Pochodu za rovnost a proti rasismu“). O rok později malý kroužek čtyř trockistů z LCR, který zcela přešel na pozice prezidenta Françoise Mitterranda, vytvořil s masivní podporou zpěváků, herců, spisovatelů a levicových myslitelů novou organizaci mládeže navázanou na vládnoucí Socialistickou stranu.

Na tomto manévru se tehdy podílel také jistý Julien Dray a... François Hollande. V roce 1983 a 1984 byl současný prezident republiky ředitelem kabinetu dvou po sobě následujících mluvčích třetí vlády Pierre Mauroye (Maxe Galla a Rolanda Dumase) poté, co působil v Elysejském jako projektový manažer.

Jde-li o Mélenchony, Laurentse a Besancenoty, ti se snaží oživit zájem o své vybledlé prezidentské kandidátky pro rok 2017 (mluvčí NPA podporuje neviditelného soudruha Philippa Poutou). „*Nechci převzít hnutí a byl bych velmi hrdý na to, kdyby hnutí převzalo mě,*“ řekl sociálně-nacionalistický Mélenchon bez jakéhokoliv studu, zatímco na začátku dubna stále hledá nové učedníky prostřednictvím svých vystoupení v nedělním televizním pořadu „Le Grand jury“ vysílaným RTL-Le Figaro-LCI. A ostatní vůdci náměsíčných republikánů? Ti sní o tom, že ekvivalent Podemos nahradí v nejvyšších pozicích levičácké buržoazní politiky všechny předchozí skupiny.

Republikánské noci se mění v noční můru

Stovky tisíc více či méně aktivních účastníků noční republikánské inscenace jsou tedy nástrojem pro realizaci této „obnovy“ levičácké buržoazní politiky, kterou ve svém televizním projevu podpořil dokonce sám prezident Francouzské republiky. „*Považuji za legitimní, že*

se mladí lidé, vzhledem k situaci, v níž se nachází dnešní svět i politika, chtějí vyjadřovat a chtějí promluvit,“ uvedl. Pramálo záleží na tom, jestli si jsou této politické operace vědomi účastníci republikánských nocí. A pokud si někteří myslí, že „radikalizací“ hnutí, které neexistuje, mohou tento projekt poškodit, jsou na omylu. I oni tvoří součást podívané, spektaklu, simulace třídního boje, které *Nuits debout* představují.

Šéf odborů CGT Philippe Martinez v rozhovoru pro *Humanité Dimanche* připomněl, že „nesmíme zapomenout na to, že první *Nuit debout* vznikla na konci velké demonstrace pořádané odbory. Jedná se tedy o hnutí částečně vycházející ze sociálního hnutí“. A když šéf CGT říká „sociální hnutí“, má na mysli nedávné neškodné protesty proti zákoníku práce pořádané státními odbory, jako jsou ty jeho.

Philippe Martinez má pravdu: *Nuits debout* je také jeho dítětem. Bez podpory jeho odborů a jeho konkurentů v SUD, PCF, PG, NPA, EELV a ve sdruženích, která se spojila kolem nich, by noci na Place de la République neexistovaly.

Tyto noci jsou nejlepší ukázkou bezmocnosti takzvaného „sociálního hnutí“, které šéf CGT zmínil, tváří tvář útokům šéfů a vlády. Stávky svolané odbory selhaly, demonstrace se ztenčily před očima. *Nuits debout* zůstávají jedinou alternativou pro pokračování symbolického „protestu“, jediným způsobem, jak zachovat existenci levice státu, která si vybrala proti-establishmentovou pózu.

Dnem i nocí za dělnickou autonomií, proti státu a kapitálu

Tváří v tvář politické a sociální bídě, kterou *Nuit debout* představuje, a politickým manévrum levice kapitálu, k nimž *Nuit debout* vede, zůstává jedinou alternativou obyčejná, trvalá, skromná a co nejvíc kapilární práce, která bude mít šanci zakořenit na výrobních teritoriích kapitálu. Červená niť dělnické autonomie a politické nezávislosti proletariátu na všech jeho nepřátelích, včetně ponocovačů.